

LAUDATIO

Laudatio voor professor Louise O. Fresco

Uitgesproken door professor Wannes Keulemans en professor Annemie Geeraerd

Leuven, 15 februari 2017

Mijnheer de Rector,
Excellenties,
Beste collega's,
Dames en Heren,
Beste studenten,

Een terras op het eiland Lanzarote; de zee, rimpelend en geruststellend in haar aanwezigheid; een lijvig boek. Gaandeweg kijk ik steeds minder naar de zee, het boek grijpt me vast om me niet meer los te laten: ik lees "Hamburgers in het paradijs. Voedsel in tijden van schaarste en overvloed", geschreven door Louise Fresco. Ik geef u enkele wapenfeiten uit haar CV: Prof. dr. ir. LOUISE OTTILIE FRESCO is voorzitter van de Raad van Bestuur van Wageningen UR en lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Van 2006 tot juli 2014 was zij als universiteitshoogleraar verbonden aan de Universiteit van Amsterdam. Daarvoor was zij Assistant directeur-generaal van de FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties. En nog vroeger, van 1990 tot 1997, was zij hoogleraar in de plantaardige productiesystemen in Wageningen. Zij schreef ook drie romans, waarvan De Utopisten in 2008 genomineerd werd voor de Libris Literatuurprijs. Nadien kwam dan het eerder genoemde "Hamburgers in het paradijs" dat in Nederland, maar ook wereldwijd in zijn Engelse vertaling, een grote verspreiding kent. Bovendien schrijft zij zeer regelmatig columns en opiniestukken in kranten en tijdschriften over verschillende onderwerpen die de maatschappij beroeren, een activiteit die zij met onze rector deelt.

De naam Louise Fresco is onlosmakelijk verbonden met voedsel en voedselproductie in een zeer brede context, een thema waar we allemaal mee te maken hebben en waarbij ook elk van ons gevoelens heeft. We hanteren ook een waardenpatroon bij onze keuzes wat we eten, met wie, en wanneer. Soms doen we dat expliciet – denk aan de overtuigde veganist – maar op zijn minst doen we dat impliciet, bijvoorbeeld wanneer we er als vanzelfsprekend voor zorgen dat er meer dan voldoende – dus eigenlijk teveel - eten is voor onze bezoekers. Louise Fresco brengt ons de ethisch belangrijke boodschap dat duurzame voedselproductie en voedselconsumptie niet alleen een paradijsverhaal ver van ons bed is, maar een verhaal dat begint bij onze cultuur en dagdagelijkse keuzes.

We hebben in Europa toegang tot een ongelooflijke overvloed aan voedsel, de keuzestress loert om de hoek. De tijden van schaarste lijken voorbij, al zijn die nog niet zo veraf: de niet meer zo piepjonge personen onder ons herinneren zich wellicht nog verhalen van bittere honger en een eenzijdig voedselpatroon in armere streken van Vlaanderen voor, tijdens en kort na de Tweede Wereldoorlog. Maar ook vandaag kunnen en mogen we onze ogen niet sluiten voor armoede, ook in ons land, en de daarmee samenhangende beperktere toegang tot voldoende en gebalanceerde voeding.

In *Hamburgers in het Paradijs* vertrekt Louise Fresco van twee iconische maar contradictorische beelden: het aards paradijs en de hamburger. Het aards paradijs is een eeuwenoud beeld, aanwezig in bijna alle culturen, dat de symbiose van de mens met een schijnbaar onuitputtelijke en wondermooie natuur voorstelt, waarin lijden afwezig is – of toch zolang men maar van de appel afblijft. De hamburger is even iconisch als symbool van de moderne fastfoodcultuur. Doorheen haar analyse stelt ze vast dat schijn bedriegt: hamburgers zijn een prima uitvinding om minder fijne delen van een vleeskarkas nuttig te verwerken, zodat we geen nuttige proteïnen verspillen en dus per definitie duurzamer handelen dan wanneer we die delen als afval zouden beschouwen. De link tussen een hamburger en duurzaamheid is een link die de moderne consument niet spontaan legt omdat men de connectie met akkerbouw, veeteelt en al zeker met het slachtproces niet meer ziet.

De globale voedselzekerheid, duurzame voedselproductie, het indijken van de obesitasepidemie, impact op het milieu, klimaatverandering, biodiversiteit, economische en sociale ontwikkelingen, energie zijn met elkaar verweven en vormen samen een van de grote uitdagingen voor de volgende decennia. Prof. Louise Fresco vertolkt steeds een kritische en onafhankelijke visie op deze problematiek en is gedreven door haar verlangen om de discrepantie tussen de wetenschappelijke kennis en vooruitgang enerzijds en de maatschappelijke vragen op het gebied van landbouw en voedsel anderzijds sterk te verminderen; een discrepantie die - en ik citeer - zich verscherpt door de neiging om in zwart-witdenken te vervallen en simpele slogans te propageren.

Ook vanuit de reacties op onze eigen Metaforum visietekst over duurzame voeding kunnen we getuigen dat het niet makkelijk is, maar wel noodzakelijk, om als wetenschapper een genuanceerd en onderbouwd standpunt te blijven innemen over duurzame voedselproductie. Dergelijke genuanceerde standpunten durven al eens botsen met rechttoe-rechtaan ideeën van drukingsgroepen, zeker als hun waardenpatroon niet duidelijk uitgesproken wordt en dus ongemerkt een wetenschappelijk gebaseerde discussie kan vertroebelen. Wat vaststaat en wat Louise Fresco ook verdedigt is dat de huidige

landbouwpraktijken verder kunnen en moeten verduurzamen en dat haar primaire doel om voldoende en voedzaam voedsel voor de hele wereldbevolking te leveren niet uit het oog mag verloren worden. Elke landbouwactiviteit die uitsluitend wil bouwen op het iconisch beeld van de natuur als een onuitputtelijk paradijs kan de wereldbevolking niet duurzaam voeden. Want, helaas, we konden niet van de appel blijven

De unieke en geëngageerde inzet van Prof. Fresco kan ook een ruimere impact hebben. Haar voorbeeld kan ons inspireren om te reflecteren hoe we, elk vanuit onze eigen academische discipline, een deel van de opdrachtsverklaring van de KU Leuven kunnen waarmaken: kennis ten dienste stellen van mens en samenleving, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren. Ook dit is een keuze die we elke dag opnieuw moeten maken. Het is een keuze die consequenties met zich meebrengt en ons ook kwetsbaar kan maken. Maatschappelijke druk rond controversiële thema's mag echter nooit een reden zijn om een onderbouwd standpunt voor onszelf te houden. Ik citeer een tweet van Louise Fresco van twee weken geleden: "So relevant now Martin Niemöller's poem on 1940s intellectual courage "Then they came for me— and there was no one left to speak for me"."

Om al deze redenen, Mijnheer de Rector, verzoek ik u, op voordracht van de Academische Raad, het eredoctoraat van de KU Leuven te willen verlenen aan Professor Louise Fresco.

MOTIVATIO

Professor Louise Fresco

De KU Leuven onderscheidt u:

Voor uw unieke en geëngageerde inzet om duurzame voedselproductie op een onderbouwde manier onder de maatschappelijke aandacht te brengen.

Voor uw kritische en onafhankelijke visie, ook als die niet strookt met de visie en communicatie van betrokkenen in de voedingsketen en drukingsgroepen.

Voor uw duidelijke oproep voor een innovatief voedselbeleid op basis van een holistische visie op voedsel en ondervoeding, volksgezondheid, impact op het milieu, klimaatverandering, biodiversiteit, economische en sociale ontwikkelingen, energie.

Voor uw ethische boodschap dat duurzame voedselproductie en voedselconsumptie niet alleen een paradijsverhaal ver van ons bed is, maar

begint bij onze cultuur, onze waarden en dagdagelijkse keuzes

Daarom verleen ik u, in mijn hoedanigheid van rector van de KU Leuven, op voorstel van de Academische Raad, het doctoraat honoris causa van deze universiteit.